

Курортні історії

Єдина у Трускавці Державно-комунальне підприємство «Міжсанаторна аптека № 325» чверть століття забезпечує відпочивальників та місцеве населення екстемпоральними лікарськими засобами, препаратами, предметами догляду за хворими та іншими медичними товарами за рецептами-вимогами санаторіїв

ІСТОРІЯ ПЕРША, ДАВНЯ

Наприкінці XVIII ст. у Трускавці активно створювалися гірничі товариства для пошуку корисних копалин. Тут знайшли олово, цинк, свинець, сірку, гіпс, нафту й озокерит — земляний віск. Отже, корисні копалини й спричинили утворення різних за хімічним складом і лікувальними ефектами мінеральних вод, які містять сполуки вуглецю, радон, глауберову сіль, срібло, сірководень.

Шахти, утворені після видобутку породи, заповнювалися підземними водами, які за своїм хімічним складом нагадували мінеральні джерела. Селяни, використовуючи цю воду, відзначили її неабиякий лікувальний вплив.

Ігор Фірман

У міжсанаторній аптеці проходять виробничу практику майбутні провізори і фармацевти, які здобувають освіту у Львові, Тернополі, Івано-Франківську, Самборі

Однією із перших була лікувальна солоно-сірчана вода, аналог сучасної «Марії». Її називали «паршивкою», бо була недоброю на смак і відгонила нафтою, але зцілювала рани на тілі худоби.

У 1578 р. вперше про цілющі трускавецькі води повідомив польський королівський лікар Войцех Очко в книзі «Цепліне». Габріель Жончинський, автор підручника «Гісторія натуральна», виданого 1721 р., писав, що в Трускавці, як і в інших селах Дрогобиччини, добували нафту, а воду, яка її супроводжує, пили для лікування багатьох хвороб.

1827 р. — дата заснування бальнеологічного курорту Трускавець. Юзеф Міцевський, адміністратор камерального маєтку, отримав від австрійської влади офіційний дозвіл на відкриття водолікарні. У 1836 р. для закладу збудували окреме приміщення. Того ж року галицький фармацевт Теодор Торосевич уперше провів аналіз сірководневих вод трускавецьких мінеральних джерел та опублікував результати своїх досліджень. Найбільше уваги науковець приділив на той час маловивченій воді з джерела «Нафта» і лагідно назвав її «Нафтусею».

У 1892 р. у Трускавці звели приміщення для інгаляцій системи Вашмута. І цим курорт одразу піднявся на рівень таких оздоровниць європейського значення, як Бад-Райхенгалль та Вісбаден.

ІСТОРІЯ ДРУГА, ФАРМАЦЕВТИЧНО-НОСТАЛЬГІЙНА

— ДКП «Міжсанаторна аптека № 325» була створена у 1989 р. з метою покращання медикаментозного обслуговування санаторіїв, профілакторіїв, лікувально-профілактичних закладів, шкіл, дитячих садків та інших установ, — розповідає її засновник і перший завідувач, а нині завідувач господарським відділом підприємства Ігор Фірман. — Роботи було надзвичайно багато, адже тоді у Трускавці на лікування і оздоровлення приймали людей зі всіх республік СРСР понад 30 санаторіїв, чимало з яких були «багатотисячниками».

В аптеці виготовлялося понад 300 найменувань екстемпоральних лікарських засобів. Стерильного виробництва не мали, оскільки інфузійні розчини у санаторіях не використовуються, у складних випадках хворих доправляють до лікарні. Щоб уявити обсяги виробництва, скажу, що один санаторій на 2–3 дні замовляв, до прикладу, 10 л мікстури Кватера або Равкіна.

За 25 років чимало «Нафтусі» випито (чи то пак, води сплигло). До невпізнання оновився курорт, замість багатоповерхових «коробок»-санаторіїв прикрасився приватними розкішними невеликими віллами. Змінилася й аптека. Майже втричі скоротився штат (з 20 до 8 працівників), зменшився обсяг виготовлення ЛЗ в аптечних умовах. Скорочення виробництва пояснюється просто: у всіх приватних санаторіях відкриті нові приватні аптеки, а сучасні лікарі, на відміну від старої школи, геть не знаються на індивідуальних прописах та індивідуальному лікуванні.

Поза тим, і нині перелік засобів аптечного виготовлення доволі солідний: мазі (від геморою, шкірних захворювань), інстиляції (коларгол, протаргол), присипки (від трофічних виразок), мікстури (заспокійливі, від мастопатії, захворювань щитоподібної залози), дитячі мікстури (за прописами лікарів), бовтанки, розчини для внутрішнього і зовнішнього використання, свічі прополісні від простатиту, геморою, для зміцнення імунної системи та косметологічна продукція — нічні і денні креми для обличчя, очищувальні маски, засоби для зміцнення та росту волосся тощо.

Для порівняння: один аптечний порошок антигірпін (ефективний і безпечний, перевірений десятиліттями) коштує 1 грн. 50 коп., а один заводський протизастудний пакетик — від 8–10 грн. Виготовлені в аптеці очні вітамінні краплі — 6 грн. 50 коп., заспокійлива мікстура 500 мл — всього лише 30 грн.

— От і полічіть, кому вигідне таке лікування — власнику приватної аптеки чи хворим людям? — питає Ігор Степанович. — Тому важко змиритися з тим, що у державних лікарнях і поліклініках на кожному поверсі відкриваються приватні аптечні пункти, а комунальним аптекам — зась, попри те, що ми готуємо ліки, за які бізнесмени ніколи не братимуться, бо це економічно не вигідно.

Окрім того, ЗАТ «Трускавецькурорт» безцеремонно змусив нас позакривати шість філій, які виробнича аптека мала на території

санаторіїв. Орендна плата у розмірі 100 доларів за 1 м² виявилася непідйомною для закладу, який узяв на себе чимале соціальне навантаження — виготовлення ліків екстемпоральної рецептури. Тож тепер невеликий роздрібний відділ залишився лише при основній аптеці, яка знаходиться у спальному районі Трускавця.

Міжсанаторна аптека забезпечує ліками екстемпорального виготовлення не тільки відпочивальників, але й мешканців Трускавця, Дрогобича, Борислава і Стебника, пропонуючи їм 163 стандартних найменування ЛЗ, а також десятки препаратів, виготовлених за індивідуальними прописами. Важливо, що це ефективні і безпечні ліки, без консервантів, з невеликим терміном придатності та зовсім недорогі, що на сьогодні є головним критерієм вибору препаратів населенням.

Аптекарьську майстерність професіонали своєї справи залюбки передають молодому поколінню. Фармацевти вищої категорії Любов Мацан, Леся Шляр, провізор вищої категорії Валентина Шегурова, фасувальник Анна Потічна, які працювали в аптеці більше 35 років, є для них хорошим прикладом.

У міжсанаторній аптеці проходять виробничу практику майбутні провізори і фармацевти, які здобувають освіту у Львові, Тернополі, Івано-Франківську, Самборі. На жаль, у більшості з них душа до виготовлення ліків не лежить, всі хочуть за перший стіл — із сумом констатує Ігор Степанович.

ІСТОРІЯ ТРЕТЯ, ДЕТЕКТИВНО-КРИМІНАЛЬНА

За більш ніж 10 років існування журналу «Фармацевт Практик» ми побували в усіх кутках України, відвідали десятки аптек, спілкувалися із сотнями провізорів. Однак такої історії ще не чули. Про фальсифіковані готові ЛЗ — так, про підпільні виробництва і склади фальсифікату — так. Але щоб підробляли екстемпоральну продукцію міжсанаторної аптеки! З одного боку, цим можна й пишатися. Все ж — своєрідне свідчення популярності і затребуваності препаратів, які виготовляються в аптеці. Але з іншого, фальсифікатори шкодять здоров'ю людей, руйнують репутацію аптеки та імідж її працівників.

За словами Ігоря Фірмана, деякі приватні аптеки, колишні аптечні заклади державної форми власності, де ще залишилося списане обладнання, не маючи ліцензії і навчених фахівців підпільно виготовляють незрозумілі лікарські форми та видають їх за продукцію міжсанаторної аптеки № 325. За кілька років у Ігоря Степановича вже зібралася ціла колекція фальсифікованих пляшок і флаконів з фальшивими етикетками, де від руки нанесені тільки назва препарату і номер аптеки, в якій їх начебто виготовили. Ані серії, ані дати виготовлення, складу ЛЗ, терміну придатності, способу зберігання,

адреси аптеки там не зазначено. До того ж, етикетки не наклеєні на флакони, а прикріплені гумкою.

«Чемпіони» за кількістю підробок — коларгол і протаргол для лікування сечокам'яної хвороби (як відомо, курорт Трускавець спеціалізується на цій патології), а також прополісні протигеморойні свічі. Останні, як це не дивно, продають на сувенірному базарі на лотках разом з дерев'яними виробами місцевих умільців.

А ось буцімто розчин для зміцнення волосся — у пляшчині з-під вина і з винним же корком. Було би смішно, коли б не так сумно: одного разу до аптеки приходила обурена відпочивальниця, якій фальсифікований коларгол облік сечовий міхур.

Цікаво, у Держлікслужбі читають журнал «Фармацевт Практик»?

ІСТОРІЯ ПРО ЛЮБОВ. ДО ЛЮДЕЙ І ПРОФЕСІЇ

Як і всім іншим аптекам з виготовленням, 325-й виживати не легко. У радіусі ста метрів знаходиться ще шість приватних аптечних закладів, а в міській лікарні — чотири аптечних пункти. І гуртові, і найулюбленіші, і найдешевші, з найвигадливішими назвами. До яких тільки хитрощів не вдаються власники, аби заманити до себе якомога більше відвідувачів. На думку Ігоря Степановича, насправді впорядкувати роздрібний фармацевтичний ринок неважко. Була би політична воля. Однакові ціни на лікарські засоби в аптечних закладах усіх форм власності за короткий час усунули б з фармацевтичного ринку бізнесменів-заробітчан.

Хотілось би підтримки від державних структур міста, області, аптечного управління, адже державних аптек залишилося дуже мало. Вони поступово зникають з ринку, хоча відновити державну фармацію потім буде неможливо.

Міжсанаторна аптека № 325 у Трускавці — родинна справа Фірманів. У сім'ї — аж чотири провізори. Ігор Степанович підняв аптеку з нуля, завідував нею 22 роки. Тепер керівництво передав у руки доньки Галини — випускниці ЛНМУ ім. Данила Галицького. Син Андрій (а брат із сестрою навчалися разом на одному курсі стаціонару), працює за першим столом у роздрібному відділі. Дружина Ліля Богданівна за фахом лікар-терапевт. Другу вищу освіту здобула на фармацевтичному факультеті Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця.

Виготовлення ЛЗ своїми руками для Галини та Лілі Богданівни — найулюбленіша робота в аптеці. До того ж, кремами і масками для обличчя вони користуються винятково зробленими власноруч — «від Фірманів». А що, звучить!

Лариса Дедишина